

Marfa și formele sale contemporane de exprimare

Andrei BLANOVSCI,
doctor în științe economice, conferențiar universitar,
Academia de Administrare Publică

SUMMARY

In this article are examined the essence and properties of goods; double character of the work included in goods; forms of goods' development; unit of measurement for value of goods; new categories of goods characteristic to the market economy etc.

Marfa și proprietățile sale: valoarea de întrebuințare și valoarea de schimb.

În economia de piață producția de mărfuri devine atotcuprinzătoare, iar fiecare marfă, luată separat, apare ca părticică elementară a acestei producții. Dar ce reprezintă marfa? Care sunt proprietățile sale? Examinarea acestor și altor probleme constituie scopul prezentului articol.

Mărfurile vin pe lume sub formă de valori de întrebuințare, cum ar fi grâul, stofa, fierul ș. a. Aceasta este forma lor naturală, obișnuită. Dar, în economia de piață, acestea sunt mărfuri numai pentru că au un caracter dublu, pentru că sunt, în același timp, obiecte de întrebuințare și purtătoare de valoare de schimb. Ele apar deci ca mărfuri sau au forma de marfă numai în măsura în care au formă dublă: formă naturală și formă-valoare. Grafic, această formă poate fi prezentată conform schemei 1.

Așadar, marfa este un bun material sau serviciu care, prin proprietățile sale, satisface anumite necesități ale omului, fie în mod direct, ca mijloc de existență, sau în mod indirect, ca mijloc de producție. Orice marfă ajunge în consum individual sau productiv prin intermediul schimbului, al actelor de vânzare-cumpărare.

Mărfurile sunt bunuri create în procesul activității economice. Pot deveni mărfuri și bunuri libere, cele oferite de natură, în stare de a fi consumate fără o prelucrare prealabilă a lor de către oameni. Aceste bunuri devin mărfuri prin activitatea oamenilor de desprindere a lor din mediul natural (de culegere), de transport, distribuție, sortare ș. a.

Pentru a deveni mărfuri, bunurile trebuie să dispună de utilitate, respectiv, să satisfacă o nevoie sau alta a omului. Dar nu orice bun care are utilitate poate deveni marfă. Pentru a fi marfă, el trebuie să

Schema 1. Marfa și proprietățile sale.

Sursa. Elaborată de autor.

satisfacă nevoile altor oameni decât ale posesorului însuși. În același timp, bunurile trebuie să treacă de la vânzător la cumpărător nu în mod gratuit, ci prin intermediul schimbului, prin vânzare-cumpărare (un bun dat cadou nu este marfă).

După cum s-a menționat deja, orice marfă se caracterizează prin două proprietăți și anume: valoarea de întrebuințare și valoarea de schimb.

Valoarea de întrebuințare înseamnă ansamblul însușirilor unui bun care fac din el o utilitate. Altfel spus, capacitatea bunului de a satisface o anumită nevoie umană. Aceste însușiri reies atât din calitățile „corpului mărfii,” cât și din cele ale modului special în care s-a desfășurat munca pentru a produce marfa.

Valoarea de întrebuințare este determinată de proprietățile fizice și chimice ale lucrului care i-au fost imprimate în urma activității raționale a omului, îndreptate spre un scop anumit, care adaptează anumite substanțe din natură la anumite necesități umane. În calitate de creator de valori de întrebuințare, de muncă utilă, munca este deci o condiție de existență a omului, independentă de orice formă socială, o necesitate naturală eternă, care mijlocește schimbul de substanțe dintre om și natură, adică însăși viața omului.

Valorile de întrebuințare (pâine, haină, încălțăminte) sunt combinații din două elemente: substanța din natură și munca. Dacă se scade suma totală a diferitelor munci utile care sunt cuprinse în haină, pânză etc., rămâne întotdeauna un substrat material care există de la natură, fără nicio intervenție din partea omului. În procesul de producție, omul nu poate să acționeze decât așa cum acționează natura însăși, adică să schimbe numai formele substanțelor. Mai mult, în însăși această muncă de transformare el se sprijină în permanență pe forțele naturii. Munca nu este deci singurul izvor al valorilor de întrebuințare pe care le produce, al avuției

materiale. „Munca este tatăl acestei avuții, după cum spune William Petty, iar pământul este mama sa.” [1, pag. 47]

Valoarea de întrebuințare nu se realizează decât în procesul consumului individual sau al utilizării productive a acesteia. Valorile de întrebuințare formează conținutul material al avuției naționale. Valorile de întrebuințare sunt, în același timp, purtătorii materiali ai valorilor de schimb ale mărfurilor.

Valoarea de schimb reprezintă capacitatea unei mărfi de a fi schimbată pe o altă marfă diferită. Un astfel de schimb este posibil numai în condițiile în care există același element comensurabil cuprins în toate mărfurile. Acest element comensurabil cuprins în toate mărfurile este munca umană.

Valoarea de schimb constituie proporția raporturilor în care valorile de întrebuințare diferite se schimbă între ele. De exemplu, 5 chintale de grâu se schimbă pe o haină. Aceasta înseamnă că un element comun (munca) de aceeași mărime există în două obiecte diferite.

La cele expuse vom mai adăuga că un bun poate să fie valoare de întrebuințare fără să fie valoare. Aceasta se întâmplă în cazul în care utilitatea sa pentru un om nu este mijlocită de muncă. Așa sunt, de exemplu, aerul, pământurile virgine, pășunile naturale, pădurile sălbatice ș. a. Un lucru poate să fie util și poate să fie produs al muncii umane fără să fie marfă. Omul care prin produsul muncii sale își satisface o necesitate creează o valoare de întrebuințare și nu o marfă. Pentru a produce o marfă, el trebuie să producă nu numai o valoare de întrebuințare, ci o valoare de întrebuințare pentru alții, valoare de întrebuințare socială. Și nu numai pentru alții în general. De exemplu, o parte din grâul produs de țăranul medieval era predat feudalului ca dijmă și o altă parte – clericului ca zeciuială. Dar nici grâul dat ca dijmă, nici grâul dat ca zeciuială nu deveneau mărfuri prin

faptul că erau produse pentru alții. Pentru a deveni marfă, produsul trebuie să fie transmis celui cărui îi servește ca valoare de întrebuințare, prin intermediul schimbului. În sfârșit, niciun bun nu poate să fie valoare, dacă nu este, totodată, obiect de întrebuințare. Dacă lucrul este lipsit de utilitate, atunci și munca cuprinsă în el este lipsită de utilitate, nu contează ca muncă și deci nu creează valoare.

Dublul caracter al muncii cuprinse în valoare. Munca, în măsura în care își găsește expresia în valoarea de întrebuințare și în valoarea de schimb a mărfii, are un dublu caracter. Acest dublu caracter al muncii cuprinse în marfă a fost arătat pentru prima dată de autorul „Capitalului” Karl Marx. [2, pag. 77]

În viziunea lui Karl Marx, munca oricărui producător are, mai întâi, o determinare calitativă. Ea presupune o anumită calificare, anumite mijloace de producție, un scop bine determinat, un rezultat specific (de exemplu, munca brutarului sau munca croitorului). Activitatea productivă a omului desfășurată într-o formă specială cu anumite unelte și obiecte de muncă, îndreptată spre un scop anumit, având ca rezultat o valoare de întrebuințare, se numește **muncă concretă**.

Dacă se face abstracție de modul specific în care se desfășoară, munca umană apare ca o cheltuie de muncă în sens fiziologic, adică de creier, mușchi, nervi ș. a. Din acest punct de vedere, ea apare deci ca **muncă abstractă**.

Spre deosebire de munca concretă, care posedă un caracter eterogen, munca abstractă este omogenă, egală calitativ, ea reprezentând cheltuielile fizice și intelectuale pe care le efectuează muncitorul la crearea mărfii. Astfel, oricât s-ar deosebi munca brutarului de cea a croitorului, ambii depun eforturi fizice și intelectuale pentru producerea pâinii și confecționarea hainelor. Deci munca abstractă este munca privită ca simplu consum de mun-

că umană, în general. De aceea anume ea creează valoarea de schimb a mărfii.

Egalitatea fiziologică capătă sens doar în condițiile economiei de piață. Consumul de energie musculară și nervoasă a existat întotdeauna, dar numai atunci când oamenii produc în vederea vânzării (produc deci mărfuri), consumul fiziologic devine și înseamnă muncă abstractă.

Munca concretă și munca abstractă nu sunt munci diferite, ci aceeași muncă privită din două unghiuri diferite. „Orice muncă este, pe de o parte, cheltuie de forță de muncă umană în sens fiziologic și în această calitate, egală sau abstractă, ea creează valoarea mărfurilor. Orice muncă este, pe de altă parte, o cheltuie de forță de muncă umană într-o formă specială, îndreptată spre un scop anumit, și în această calitate a ei de muncă utilă concretă, ea produce valori de întrebuințare.” [2, pag. 86]

Determinarea mărimii valorii mărfii. Problema determinării mărimii valorii mărfii a apărut odată cu apariția schimbului de mărfuri însoțit de actul de vânzare-cumpărare. Încă în Grecia Antică, marele gânditor economic Aristotel (384-322), preocupat de analiza valorii mărfii, a formulat ideea că mărimea acesteia este dată de **cantitatea de muncă** umană cheltuită în procesul de producere a mărfurilor.

Ulterior, economistul englez William Petty (1623-1687) a precizat că mărimea valorii este determinată nu de cantitatea de muncă, ci de timpul de muncă consumat pentru crearea mărfii. [1, pag. 47] Potrivit părerii întemeietorului liberalismului economic clasic Adam Smith (1723-1790) „munca este singura măsură a mărimii valorii mărfii.” [2, pag. 26] Alt fondator al liberalismului economic clasic, David Ricardo (1772-1823), a făcut un pas înainte comparativ cu Adam Smith, precizând că „mărimea valorii mărfii este dată de timpul de muncă necesară pentru producerea acesteia.” [3, pag. 60]

Punctul pe „i” în această problemă a fost pus de autorul „Capitalului” Karl Marx (1818-1883). El a argumentat teza conform căreia mărimea valorii mărfii este determinată nu de timpul de muncă necesar, ci de **timpul de muncă socialmente necesar**. [4, pag. 79] Argumentarea este următoarea. Dacă valoarea unei mărfi este determinată de cantitatea de muncă cheltuită pentru producerea ei, s-ar putea crede că, cu cât un om este mai leneș și mai neîndemânatic, cu atât valoarea mărfii sale este mai mare, pentru că lui îi trebuie cu atât mai mult timp pentru confecționarea mărfii respective. Dar munca ce formează substanța valorilor este muncă umană identică, este cheltuirea uneia și aceleiași forțe de muncă umane. Întreaga forță de muncă a societății, care se manifestă în valorile lumii mărfurilor, este considerată aici ca una și aceeași forță de muncă umană, deși ea se compune din nenumărate forțe de muncă individuale. Fiecare dintre aceste forțe de muncă individuale este aceeași forță de muncă omească ca și celelalte în măsura în care ea are caracterul unei forțe de muncă sociale mijlocii și acționează ca forță de muncă socială mijlocie, deci în măsura în care, pentru producerea unei mărfi, ea nu folosește decât timpul de muncă necesar în medie, adică timpul de muncă socialmente necesar. Timpul de muncă socialmente necesar este timpul de muncă cerut pentru a produce valoare de întrebuințare oarecare, în condițiile de producție existente, normale din punct de vedere social, și cu gradul social mediu de îndemânare și intensitate a muncii.

Prin urmare, numai cantitatea de muncă socialmente necesară sau timpul de muncă socialmente necesar pentru producerea unei valori de întrebuințare determină mărimea valorii sale. Fiecare marfă în parte contează, în genere, ca un exemplar mijlociu al genului său. Mărfurile în care sunt cuprinse cantități de mun-

că egale sau care pot fi produse în același timp de muncă au deci valori de aceeași mărime. Între valoarea unei mărfi și valoarea oricărei alte mărfi este același raport ca și între timpul de muncă necesar pentru producerea celei dintâi și timpul de muncă necesar pentru producerea celei de-a doua. Ca valori, toate mărfurile sunt doar măsuri determinate de timp de muncă solidificat.

Mărimea valorii unei mărfi ar rămâne deci constantă, dacă timpul de muncă necesar pentru producerea sa ar fi constant. Dar acesta din urmă se schimbă odată cu fiecare schimbare care intervine în forța productivă a muncii.

Forța productivă a muncii este determinată de circumstanțe diferite, cum ar fi: nivelul mediu de îndemânare a muncitorilor, de gradul de dezvoltare a științei și de gradul său de aplicabilitate tehnologică, de combinarea socială a procesului de producție, de volumul și de eficacitatea mijloacelor de producție, precum și de condițiile naturale. De exemplu, aceeași cantitate de muncă își găsește expresia în 8 chintale de grâu, dacă anul este favorabil, și numai în 4 chintale dacă anul este nefavorabil. Aceeași cantitate de muncă produce mai mult metal în minele bogate decât în cele sărace ș.a.m.d. În general, cu cât este mai mare forța productivă a muncii, cu atât este mai scurt timpul de muncă necesar pentru producerea unui articol, cu atât este mai mică masa de muncă cristalizată în el, cu atât este mai mică valoarea sa. Invers, cu cât este mai mică forța productivă a muncii, cu atât este mai mare timpul de muncă necesar pentru producerea unui articol, cu atât este mai mare valoarea articolului respectiv. Mărimea valorii unei mărfi variază deci direct proporțional cu cantitatea și invers proporțional cu forța productivă a muncii care se realizează în această marfă. [2, pag. 80]

Dezvoltarea formelor valorii de schimb a mărfii. Sunt cunoscute patru forme de dez-

voltare a valorii de schimb a mărfii: 1) *simplă, singulară sau ocazională*; 2) *dezvoltată sau totală*; 3) *generală*; 4) *forma bani*.

Forma simplă, singulară sau ocazională poate fi ilustrată după cum urmează: $X \text{ marfă } A = Y \text{ marfă } B$ (sau $X \text{ marfă } A$ valorează cât $Y \text{ marfă } B$). De exemplu, $1 \text{ sac de grâu} = 1 \text{ ovină}$, adică un sac de grâu valorează cât o ovină. După cum observăm, două mărfuri diferite, A și B (în exemplul menționat – grâul și ovina) joacă roluri diferite. Grâul își exprimă valoarea prin ovină, iar ovina servește ca unitate de măsură pentru această expresie a valorii. Prima marfă joacă un rol activ, iar a doua – unul pasiv. Altfel spus, a doua marfă (ovina) funcționează ca echivalent. În practică, această formă de schimb s-a aplicat în perioada primei mari diviziuni sociale a muncii când sectorul zootehnic s-a separat de sectorul de cultivare a plantelor, iar produsele muncii se schimbau între ele în formă simplă, ocazională. Schimbul produs contra produs se mai numește **troc**.

Forma simplă sau trocul a fost însoțită peste tot de dificultatea de a găsi o contraparte cu necesități și disponibilități complementare. De aceea, pe măsura aprofundării diviziunii sociale a muncii și specializării producției, creșterii și diversificării necesităților oamenilor, s-a trecut la forma dezvoltată sau totală a valorii de schimb, care poate fi interpretată astfel:

$Z \text{ marfă } A = U \text{ marfă } B = V \text{ marfă } C = W \text{ marfă } D = X \text{ marfă } E \dots$ ș.a.m.d. (Adică $1 \text{ sac de grâu} = 1 \text{ ovină} = 20 \text{ coți de pânză} = 1 \text{ haină} = 1 \text{ sapă} \dots$ etc.).

Schimbul de mărfuri capătă acum următorul aspect:

1 ovină	=	} 1 sac de grâu
20 coți de pânză	=	
1 haină	=	
1 sapă	=	
...		

Valoarea unei mărfi, de exemplu, a grâului, se exprimă, după cum se poate observa, prin nenumărate alte mărfuri. Orice altă marfă devine o oglindă a valorii grâului. Valoarea grâului apare ea însăși ca o cristalizare a muncii umane nediferențiate. Aceasta întrucât munca pe care o creează este exprimată acum ca muncă echivalentă cu orice altă muncă umană, indiferent de forma naturală a acesteia din urmă și deci indiferent dacă ea se concretizează într-o ovină, o haină, o pânză sau o sapă. Prin forma sa valoarea, grâul, se află acum într-un raport social nu numai cu un singur fel de marfă diferită de el, ci cu întreaga partidă de mărfuri. Raportul întâmplător dintre doi posesori de mărfuri individuali dispăre. Acum mărfurile își exprimă valorile printr-o singură marfă – în grâu. Grâul devine, în acest caz, echivalent pentru un număr tot mai mare de mărfuri. Pe măsura creșterii volumului producției de mărfuri, lărgirii schimbului de bunuri materiale între oameni, în lumea mărfurilor se separă o marfă ce devine echivalent pentru toate celelalte mărfuri. Forma valoare dezvoltată se transformă treptat în forma valoare generală.

Dacă la stadiile precedente ale evoluției schimbului funcția de echivalent putea fi îndeplinită de orice marfă, apoi odată cu trecerea la forma generală, rolul de echivalent îl îndeplinește numai o singură marfă, de exemplu, aurul.

Forma generală a valorii de schimb a mărfurilor poate fi prezentată după cum urmează:

4 saci de cereale	=	} 2 grame de aur
20 metri de stofă	=	
3 paltoane	=	
7 perechi de încălțăminte	=	
...		

Folosirea aurului în calitate de echivalent general a fost condiționată de anumite proprietăți pe care le posedă acest metal prețios: a) este plăcut la vedere; b) poate fi fracționat în nenumărate părți, fără a-și pierde proprietățile fizice; c) cu trecerea timpului, se deteriorează foarte încet și într-o mică măsură; d) nu ruginește; e) este un metal rar; f) pentru obținerea aurului se cheltuiește o cantitate mare de muncă umană.

O marfă (aurul) se află în formă de echivalent general numai pentru că și în măsura în care ea, ca echivalent, este exclusă de toate celelalte mărfuri din rândul lor. Toate acestea își exprimă valoarea lor de schimb printr-o anumită cantitate de aur. Aurul și-a cucerit acest loc privilegiat în virtutea unui proces istoric îndelungat. Când schimbul de mărfuri s-a lărgit și a depășit granițele pieței locale, a apărut necesitatea ca rolul de echivalent general să-l îndeplinească o singură marfă. Această marfă specifică au fost banii. Rolul de bani l-au îndeplinit diferite obiecte, dar, treptat, acest rol s-a fixat asupra aurului.

Forma bani a valorii poate fi prezentată astfel:

4 saci de cereale	=	}	100 unități bănești
3 ovine	=		
20 metri de stofă	=		
2 paltoane	=		
5 perechi de pantofi	=		
...	=		

De menționat, că aurul apare față de celelalte mărfuri ca bani numai pentru că mai înainte a apărut ca marfă. Asemenea tuturor celorlalte mărfuri, a funcționat și el ca echivalent, fie ca echivalent singular în acte de schimb izolate, fie ca echivalent special alături de alte mărfuri-echivalente. Treptat, el a ajuns să funcționeze în sfere mai restrânse sau mai largi, ca echiva-

lent general. De îndată ce aurul cucerește monopolul acestei poziții în expresia de valoare a lumii mărfurilor, el devine marfă-bani. Cu alte cuvinte, forma generală a valorii se transformă în bani.

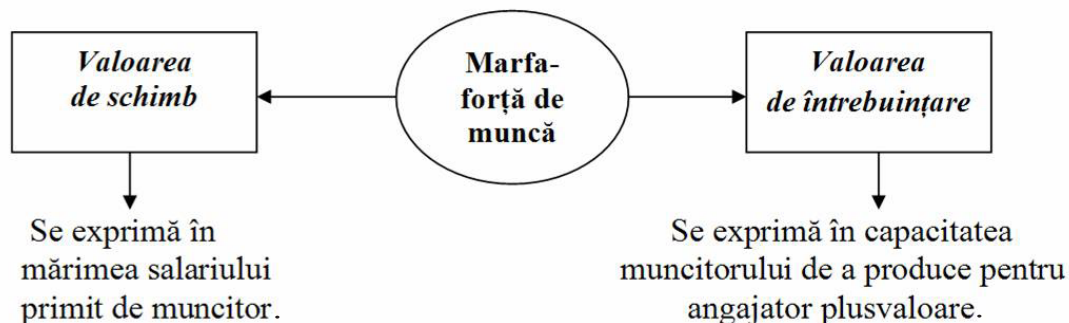
Odată cu apariția banilor, întreaga lume a mărfurilor s-a separat în două poli: la un pol - toate mărfurile obișnuite, la celălalt - banii ca echivalent general. Din acest moment valoarea oricărei mărfi obișnuite se exprimă în bani. În felul acesta, mărfurile capătă un preț. Prețul devine expresia bănească a valorii mărfii.

Categorii de mărfuri proprii doar economiei de piață. În economia de piață, mărfuri specifice devin: forța de muncă, pământul, apa, traficul de ființe umane, serviciile prostituatelor, crima organizată ș. a.

Să luăm, de exemplu, una dintre aceste mărfuri - forța de muncă. În niciuna dintre societățile precapitaliste forța de muncă a lucrătorului, adică capacitatea sa de a munci, nu se vindea și nu se cumpăra, nu îmbrăca forma de marfă. În condițiile sistemului economic capitalist persoana aptă de muncă devine liberă atât juridic, cât și din punct de vedere economic, dar în majoritatea absolută a cazurilor lipsită de mijloacele de producție necesare creării bunurilor materiale și serviciilor pentru satisfacerea nevoilor de trai. Pomenindu-se într-o astfel de situație, persoanele apte de muncă sunt nevoite să apeleze la proprietarii mijloacelor de producție pentru a fi angajate la muncă contra unei anumite sume de bani, numită salariu. Însă specificul mărfii forță de muncă nu se epuizează aici. Această marfă, spre deosebire de toate celelalte mărfuri obișnuite, are capacitatea de a crea o valoare care depășește propria sa valoare, de a crea plusvaloare. Anume pentru această capacitate proprietarul mijloacelor de producție o cumpără.

Fenomenul poate fi explicat după cum urmează:

Schema 2. Forța de muncă ca marfă specifică.

Prin *forță de muncă* sau *capacitate de muncă* se înțelege totalitatea aptitudinilor fizice și intelectuale care există în organismul, în personalitatea vie a omului, și pe care el le pune în funcțiune atunci, când produce valori de întrebuințare de un fel oarecare.

Aptitudini fizice și intelectuale puse în mișcare au existat dintotdeauna. Forță de muncă în calitate de marfă nu există însă decât atunci când simultan sunt îndeplinite două condiții; când posesorul acestor aptitudini este liber în dublu sens: pe de o parte, în sensul că dispune ca persoană liberă de forța sa de muncă, ca de o marfă a sa, pe de altă parte, în sensul că nu are de vânzare alte mărfuri, că este liber și eliberat de toate acele lucruri care sunt necesare pentru realizarea forței sale de muncă. Deci muncitorul trebuie să fie, mai întâi, liber din punct de vedere juridic pentru a-și putea vinde forța de muncă pe un timp și în condiții determinate. Să fie, apoi, liber din punct de vedere economic – să nu posede mijloace prin care să-și asigure existența și, în virtutea acestui fapt, să fie nevoit să vândă singurul lucru pe care îl are – capacitatea de muncă. Posibilitatea, dar și necesitatea ca forță de muncă să se transforme în marfă nu apare decât în economia de piață.

Ca orice marfă, forța de muncă este supusă legii valorii: are deci valoare și valoare de întrebuințare.

Valoarea forței de muncă este determinată de cheltuielile de muncă socialmente necesare pentru producerea și reproducerea sa. Fiind legată de existența și supraviețuirea organismului viu al omului, de perenitatea situației sale la dispoziția angajatorului, la niveluri calitative crescânde, structura valorii forței de muncă include: valoarea mijloacelor de trai necesare lucrătorului și familiei sale, cheltuielile de calificare, transport ș. a. Mai remarcăm că limita minimă a valorii forței de muncă o formează valoarea mijloacelor de subsistență fizicește indispensabile, adică acel minim necesar sub care existența însăși a individului este pusă sub semnul întrebării.

Valoarea de întrebuințare a mărfii-forță de muncă reprezintă capacitatea sa de a produce, în procesul de producție pentru care este angajată, o valoare mai mare decât propria sa valoare, de a produce plusvaloare.

Pentru această calitate a ei, posesorul mijloacelor de producție o angajează. Ceea ce vinde salariatul nu este munca, timpul său de muncă, ci forța sa de muncă pentru un anumit timp.

La originea plusvalorii se află deci consumarea forței de muncă a muncitorului. Ea nu poate aparține decât celui care a cumpărat-o pe piață, pe baza schimbului de echivalente – proprietarului mijloacelor de producție. Echivalența de pe piață

permite exploatarea în procesul de producție.

Odată acest lucru stabilit, mai rămâne de determinat comportamentul diferit în crearea valorii mărfurilor de către forța de muncă față de mijloacele de producție. Indiferent dacă se comportă ca mijloace fixe sau ca mijloace circulante, mijloacele de producție, în esență, nu fac decât să-și transmită valoarea lor asupra bunurilor nou-create. Banii investiți în forța de muncă, care utilizează mijloacele de producție în procesul de producție, reproduc valoarea sa, dar creează și un excedent, plusvaloarea însușită gratuit de proprietarul mijloacelor de producție. Reieșind din cele menționate, structural valoarea mărfii poate fi reprezentată în formula:

100.000 60.000 20.000 20.000

$$V = M_{pc} + S + P_v, \text{ unde:}$$

V – valoarea mărfii;

M_{pc} – mijloacele de producție consumate;

S – salariul angajaților;

P_v – plusvaloarea creată de supramunca angajaților.

Dacă, de exemplu, consumul de mijloace fixe constituie 40 mii de lei, cel de mijloace circulante – 20 mii de lei, salariul angajaților – 20 mii de lei și plusvaloarea creată de supramunca angajaților – 20 mii de lei, atunci valoarea mărfii va fi egală cu 100 mii de lei.

Să mai examinăm un bun care îmbracă forma de marfă doar în condițiile economiei de piață. Este vorba de pământ. Pământul este cea mai importantă parte a naturii pe care omul și-a apropiat-o. Toate activitățile lui sunt legate, într-un fel sau altul, direct sau indirect, de pământ. El constituie suportul desfășurării oricărei activități umane.

În acest context, fondatorul doctrinei justiției sociale Thomas d'Aquino (1225-1274) afirma: „Dumnezeu a creat pământul pentru toți oamenii și deci niciunul dintre ei

nu poate pretinde să-i priveze pe alții.” [6, pag. 147]

Ulterior, vestitul economist englez William Petty (1623-1687), referindu-se la importanța pământului, a subliniat: „Pământul este mama avuției, iar munca este tatăl acestei avuții.” [1, pag. 63] La cele menționate vom mai adăuga: pământul nu este produsul muncii umane, ci un dar al naturii. El nu are valoare; cu toate acestea, în condițiile economiei de piață, pământul, neavând valoare, are preț, se vinde și se cumpără, așa cum se vând și se cumpără toate celelalte mărfuri. Paradoxal, dar aceasta este realitatea.

Mai mult, există și o formulă generală pentru calcularea prețului pământului, care se prezintă astfel:

$$P_p = (R / d') \times 100\%, \text{ unde:}$$

P_p – prețul pământului;

R – renta;

d' – rata dobânzii.

Dacă, de exemplu, banca plătește deponenților o dobândă anuală de 5%, atunci un lot de pământ, care aduce o rentă anuală de 1.000 USD, va fi vândut la un preț de 20.000 USD ($P_p = 1.000 / 5 \times 100$).

Exemple de mărfuri caracteristice doar economiei de piață sunt multe, noi însă ne limităm la cele menționate pe parcursul expunerii materialului prezentului articol.

Concluzii.

1. Economia de piață este, în esență, o economie producătoare de mărfuri, volumul și diversitatea cărora se află în creștere continuă. Aici se transformă în marfă și multe bunuri care în trecut nu formau obiectul vânzării-cumpărării (pământul, de exemplu, forța de muncă ș. a.). Nu ar trebui să-l facă și în prezent. De aceea studiarea naturii și menirea mărfii devine o necesitate tot mai actuală.

2. Valoarea de întrebuințare este o proprietate a omului. Bogat este un om sau o comunitate. Valoarea este o proprietate a

lucrurilor. În acest sens, ea implică în mod necesar schimbul, bogăția însă nu.

3. Valoarea de întrebuințare și valoarea de schimb a mărfurilor este determinată de cantitatea de muncă umană cheltuită pentru producerea lor, iar mărimea acestei cantități – de timpul de muncă socialmente necesar pentru crearea fiecărei unități de marfă (oră, zi, lună ș. a.).

4. Toate mărfurile sunt nonvalori de întrebuințare pentru posesorii lor, și valori de întrebuințare pentru cumpărători. Ele toate trebuie să-și schimbe stăpânii. Această schimbare de stăpân reprezintă

actul de vânzare-cumpărare prin intermediul banilor.

5. Utilitatea nu este măsurătorul valorii de schimb, cu toate că este pentru aceasta neapărat necesară. Apa și aerul sunt neobișnuit de utile, indispensabile existenței umane. Cu toate acestea, în condiții normale nu se poate obține nimic în schimbul lor. Aurul, dimpotrivă, cu toate că are în comparație cu apa și aerul o mică utilitate, se poate schimba contra unei mari cantități de alte lucruri. Acestea sunt paradoxuri ale economiei de piață.

BIBLIOGRAFIE

1. Petty William. *Tratat despre taxe și impozite*. Londra, 1667.
2. Karl Marx. *Capitalul*, vol. 1, cartea I. Chișinău: Editura „Cartea Moldovenească,” 1967.
3. Adam Smith. *Avuția națiunilor. Cercetare asupra naturii și cauzelor ei*. Chișinău: Editura „Universitas,” vol. I, 1992.
4. David Ricardo. *Opere alese*, vol. 1. Chișinău: Editura „Universitas,” 1993.
5. Thomas d'Aquino. *Suma Theologică*. București, 1994.
6. Blanovschi Andrei. *Doctrină economică*. Chișinău: Editura Academiei de Administrare Publică, 2004.
7. Ivanciu Nicolae-Văleanu. *Tratat de doctrină economică*. București: Editura Economică, 1996.
8. Carrocci Amedeo. Eseuri. On-line: <www.moldova.it>, 2003.

Prezentat: 20 mai 2014.

E-mail: tatianatofan@yahoo.com